

Nr 36.

Ankom till Riksdagens kansli den 10 mars 1911 kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af vissa områden från förra hospitalshemmanet Dufvedal nr 1 i Östergötlands län.

(1:a Afd.)

I en till Riksdagen den 3 februari 1911 aflåten, till jordbruksutskottets förberedande handläggning hänvisad proposition, nr 53, har Kungl. Maj:t under återopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för samma dag föreslagit Riksdagen besluta,

att ej mindre åtta i statsrådsprotokollet angifna, till förra hospitalshemmanet $\frac{1}{2}$ mantal Dufvedal nr 1 i Motala socken af Östergötlands län hörande, å kartan öfver ägorna till detta hemman med nr I—VIII betecknade områden än äfven den hemmanet underlydande utjorden Sättran, fördelad i aderton å kartan öfver utjordens ägor med litt. A¹ A², B¹ B² och C samt nr I—XV utmärkta lotter, må från hemmanet upplåtas;

att försäljningslotterna därvid upptagas med vissa af domänstyrelsen tillstyrkta områden;

att, beträffande sättet för upplåtelse, ägolotten litt. C försäljes å offentlig auktion till den högstbjudande på de i kungl. brefvet den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1912, samt de öfriga försäljningslotterna hvar för sig upplåtas enligt kungl. kungörelsen den 31 december 1909 angående förändrade grunder för åtgärder i syfte att åt mindre bemedlade och obemedlade bereda tillfälle att förvärfva egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar och med iakttagande af de i kungl. brefvet till domänstyrelsen samma

dag i fråga om tillämpningen af berörda grunder meddelade närmare bestämmelser;

samt att vid upplåtelsema göres förbehåll om rätt till utfartsvägar på sätt domänstyrelsen föreslagit.

Departementschefen har till berörda statsrådsprotokoll i detta ärende anfört följande:

»Förra hospitalshemmanet $\frac{1}{2}$ mantal Dufvedal nr 1 i Motala socken af Östergötlands län äfvensom den under samma hemman lydande utjorden Sättran äro på grund af nådigt bref den 18 juni 1910 genom särskilda kontrakt utarrenderade hvar för sig för tiden till den 14 mars 1912, själfva hemmanet för ett arrende af 580 kronor samt utjorden för ett arrende af 357 kronor. Då sammanlagda arrendesumman för egendomen i dess helhet sålunda öfverstiger 600 kronor, läser egendomen icke kunna inräknas bland sådana mindre kronoegendommar, som må utan Riksdagens hörande försäljas.

Vid arrende- och försäljningsvärderingar, som under år 1909 hållits å egendomen, har förslag väckts om försäljning af vissa delar af egendomen; och har domänstyrelsen i särskilda underdåniga skrivelser den 31 december 1909 och den 28 januari 1910 underställt frågan härom Eders Kungl. Maj:ts nådiga pröfning, därvid domänstyrelsen tillika öfverlämnat till ärendet hörande handlingar och kartor.

Beträffande själfva hemmanet Dufvedal nr 1 inhämtas af handlingarna följande.

Från detta hemman, som är beläget 0,15 mil från Motala, har genom särskilda nådiga bref den 11 maj 1900 och den 14 juni 1907 beslutats upplåtelser dels af mark till Motala stad äfvensom till de tingshusbyggnadsskyldiga i Aska, Dals och Bobergs härads domsaga, dels ock af vissa områden till egnahemslägenheter. Efter afdrag af hvad sålunda frånskilts hemmanet, innehåller detsamma enligt en af första landtmätaren Joh. Er. Linder år 1908 öfver ägorna till $\frac{1}{2}$ mantal Dufvedal upprättad karta med beskrifning en areal af 44 hektar 36,2 ar.

Vid uppskattningsförrättningen föreslogo förrättningsmännen, att det å berörda karta med nr I betecknade tomtområde, omfattande ägofiguren nr 53 om 7,5 ar, hvilket område är beläget midt för järnvägsstationen Motala verkstad på ett afstånd af endast 0,5 kilometer från Motala mekaniska verkstad intill det åt åtskilliga arbetare vid verkstaden och personal vid statens järnvägar förut upplåtna tomtområdet »England» och som är bebyggt med ett mindre boningshus, tillhörigt arbetaren A. M. Gustafsson, som för närvarande innehar området, måtte till honom försäljas. Därigenom skulle beredas en lagom stor eгна-

hemslägenhet åt Gustafsson, hvilken förut äger en helt obetydlig tomt inom området »England».

Vidare hafva uppskattningsmännen föreslagit, att den med nr 52 å kartan betecknade ägofigur, som angränsar förstränmda tomt och innehåller 1 hektar 39 ar betesmark, måtte försäljas i sju å kartan med röda gränslinjer angifna och med nr II, III, IV, V, VI, VII och VIII betecknade lotter, hvilka skulle omfatta lotten nr II 13,2 ar, nr III 17 ar, nr IV 21,2 ar, nr V 22 ar, nr VI 24,2 ar, nr VII 16,8 ar och nr VIII 12,1 ar, att återstående delen af ägofiguren, motsvarande 12,5 ar, skulle, på sätt å kartan angifvits, afsättas till gemensamma vägar för tomtområdet, samt att den i gränsen mot ägofiguren nr 52 befintliga nuvarande vägen, å kartan betecknad med nr 51, jämväl skulle afsöndras och försäljas till användande för tomternas gemensamma begagnande.

Uppskattningsmännen hafva ansett sig icke kunna föreslå några ytterligare afsöndringar långt mindre styckning af hemmanet af skäl, att detsamma borde för kronans räkning bevaras på grund af belägenheten intill Motala stad, som förr eller senare måste ytterligare utvidga sitt område åt detta håll, hvarjämte det icke vore uteslutet, att staten själf behöfde vissa delar af egendomen för byggnadsföretag i samband till exempel med utnyttjande af elektrisk kraft vid Motala ström.

Ofvannämnda till försäljning föreslagna tomtområden hafva saluvärderats nr I till 525 kronor, nr II till 620 kronor, hvaraf 90 kronor 20 öre för ståndskog, nr III till 755 kronor, hvaraf 73 kronor för ståndskog, nr IV till 960 kronor, hvaraf 112 kronor 80 öre för ståndskog, nr V till 1,025 kronor, hvaraf 143 kronor 60 öre för ståndskog, nr VI till 810 kronor, hvaraf 82 kronor 10 öre för ståndskog, nr VII till 510 kronor, hvaraf 7 kronor 50 öre för ståndskog samt nr VIII likaledes till 510 kronor, hvaraf 23 kronor 40 öre för ståndskog.

Efter erhållet sådant föreläggande, som omförmäles i 6:te punkten af nådiga skrifvelsen den 25 september 1896, har förbemälde Gustafsson inom behörig tid förklarats villig att till åsatta saluvärdet tillösa sig lägenheten nr I med förbehåll om rätt att inbetala köpeskillingen under loppet af tio år med en tiondel årligen, för hvilket anbud vederbörlig borgen aflämnats.

Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande har förklarats icke hafva något att erinra mot uppskattningsmännens förslag.

Domänstyrelsen har i ärendet anfört, att styrelsen mot uppskattningsmännens förslag om försäljning af vissa områden från hemmanet ej hade annat att erinra, än att den med nr 51 å kartan betecknade

vägen syntes styrelsen böra vid egendomen bibehållas, men med rätt för ifrågavarande tomtinnehafvare att för framtiden fritt begagna densamma. Hvad beträffar förslaget att, på sätt å kartan angifvits, afsätta till gemensamma vägar för tomtområdet återstående del af ägofiguren nr 52, har det syntes styrelsen lämpligare, att de till dessa vägar afsedda områden inom tomtområdet tilldelades närliggande tomtlägenheter nämligen nr III, IV, V, VI och VII med förbehåll om rätt för öfriga lägenhetsinnehafvare att i mån af behof för framtiden fritt begagna dessa vägar. Arealen för berörda tomtlägenheter komme härigenom att ökas med 1,63 ar för nr III, 2,16 ar för nr IV, 2,25 ar för nr V, 2,35 ar för nr VI och 4,11 ar för nr VII. I öfrigt har domänstyrelsen instämt i uppskattningsmännens förslag.

Beträffande därefter förenämnda utjorden Sättran inhämtas af handlingarna bland annat följande.

Ifrågavarande utjord är belägen 0,4 mil från Motala och innehåller numera enligt en af förste landtmätaren Joh. Er. Linder år 1908 öfver utjordens ägor upprättad karta med beskrifning 11 hektar 25,9 ar åker och tomt, 17 hektar 85 ar afrösningsjord och 20,7 ar impediment eller sammanlagdt 29 hektar 31,6 ar fördelade i tre skiften, å kartan betecknade med A¹ B¹, omfattande ägofigurerna nr 1—51 om 11 hektar 18,4 ar åker och tomt samt 20,7 ar väg, A² B², omfattande ägofiguren nr 54 om 14 hektar 68 ar betesmark och C, omfattande ägofigurerna nr 52 och 53 om 7,50 ar åker och 3 hektar 17 ar skogsmark. Lotten C är belägen på ett afstånd af cirka 2 kilometer från hvardera af de andra lotterna och dessa på ett afstånd från hvarandra af cirka 1,5 kilometer. Inom A² äro belägna tre med a, b och c betecknade områden, som enligt nådigt bref den 11 maj 1900 fränsålts egendomen. Arealen af dessa områden ingår ej i ofvan nämnda siffror.

Uppskattningsmännen hafva föreslagit, att utjorden måtte försäljas uppdelad i lotter sålunda,

att å det andra af förberörda tre ägoskiften måtte utöfver de tre ofvaanämnda redan försälda lägenheterna a, b och c upplätas och försäljas ytterligare 15 tomter med områden för hvarje på sätt å kartan med nr I—XV angifvits innefattande:

nr	I.....	17,5 ar	nr	VI.....	18,6 ar
„	II.....	14,3 „	„	VII.....	20,2 „
„	III.....	21,4 „	„	VIII.....	19,4 „
„	IV.....	10,0 „	„	IX.....	21,6 „
„	V.....	15,2 „	„	X.....	21,1 „

nr XI.....	26,2 ar	nr XIV.....	21,6 ar
„ XII.....	23,5 „	„ XV.....	24,8 „
„ XIII.....	22,2 „		

Af dessa tomter äro nr II, IV, V och VI belägna invid väg; och har förste landtmätaren till denna väg utmärkt å kartan utfartsvägar om 4 meters bredd för de öfriga. Dessa tomter äga ett vackert läge med vidsträckt utsikt öfver sjön Boren med jämn och god väg till Motala mekaniska verkstad och medgifva hvar för sig odling för erhållande af kålsängar;

att återstoden af nämnda skifte skulle fördelas i 2 lotter, å kartan betecknade med litt. A² och B², hvilka skulle sammanslås den förra med den del af förstnämnda ägoskifte, som är betecknad med litt. A¹ och omfattar ägofigurerna nr 1—23 samt del af nr 51 och hvarå lägenhetens åbyggnader äro belägna, och den med litt B² betecknade delen med den återstående obebyggda delen af detta skifte, å kartan betecknad med litt B¹ och omfattande ägofigurerna nr 24—50 och del af nr 51; och hafva uppskattningsmännen ansett, att dessa lotter skulle blifva eftersökta till småbruk;

att lotten litt. C, som å kartan omfattar ägofigurerna nr 52 och 53 med en sammanlagd areal af 3 hektar 24,5 ar, hvaraf 7,5 ar åker och 3 hektar 17 ar skogsmark och enligt uppskattningsmännen icke lämpade sig till eget hem eller till bebyggande, måtte såsom en ren skogslott försäljas särskildt för sig å auktion, hvilket skulle betinga en högre köpeskillning än om densamma försåldes med hufvudlotten litt. A¹ A².

De föreslagna försäljningslotterna litt. A¹ A² och B¹ B² innehålla följande arealer nämligen:

litt. A¹ A² 11 hektar 89,5 ar, däraf 6 hektar 49,3 ar tomt och åker, 5 hektar 30 ar betesmark och 10,2 ar impediment (väg), samt
litt B¹ B² 10 hektar 99,8 ar, däraf 4 hektar 69,1 ar åker, 6 hektar 20,2 ar betesmark och 10,5 ar impediment (väg).

De särskilda försäljningslotterna hafva åsatts följande salu- och arrendevärden, nämligen:

Ägolott	Saluvärde (inbegripet ståndskogens värde) kronor	Arrendevärde kronor
Litt A ¹ A ²	5,065.—	150.—
„ B ¹ B ²	4,000.—	95.—
„ C	1,065.—	7.—
Nr I	220.—	0.50
„ II	175.—	0.50
„ III	275.—	0.65
„ IV	130.—	0.30
„ V	200.—	0.50
„ VI	250.—	0.60
„ VII	250.—	0.60
„ VIII	265.—	0.60
„ IX	265.—	0.65
„ X	285.—	0.65
„ XI	345.—	0.80
„ XII	325.—	0.70
„ XIII	315.—	0.65
„ XIV	275.—	0.65
„ XV	310.—	0.75

I uppskattningsmännens förslag har Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande instämt; och har öfverjägmästaren i distriktet framhållit, att utjorden Sättran hvarken i sin helhet eller till någon del lämpade sig att användas för något skogsväsendets ändamål.

Domänstyrelsen har beträffande Sättran anfört, att styrelsen ansåge, att vid försäljningen den väg, som utlagts å kartan mellan tomterna nr I, II och III samt litt a och b, borde åtfölja nr III, hvarigenom dennas areal ökas med 3,6 ar, att vägen mellan nr IV och V borde åtfölja nr IV, hvarigenom dennas areal ökas med 1,64 ar, att vägen mellan nr VII, VIII, IX och X borde åtfölja till den del den angränsar nr VII denna tomt och till den öfriga delen nr VIII, hvarigenom dessa ökas med respektive 1,68 ar och 1,92 ar, samt att den å kartan i västra gränsen af tomterna VII, IX, XI, XII, XIII, XIV och XV inlagda vägen skulle åtfölja till den del den angränsade ägolotten A² denna och till återstående delen B², hvarigenom dessa ägolotters areal ökas med respektive 4 ar och 7,36 ar, men att de å kartan utmärkta vägområdena borde vid

dessa försäljningar förbehållas samtliga å ifrågavarande skifte belägna lotter, däri inbegripna lägenheterna litt. a, b och c, till fritt begagnande för framtiden såsom utfartsvägar i mån af behof.

I öfrigt har domänstyrelsen instämt i uppskattningsmännens förslag.»

Åberopande hvad i ärendet förekommit hemställde härefter departementschefen, som instämde i uppskattningsmännens förslag med däri af domänstyrelsen tillstyrkta förändringar, att Kungl. Maj:t måtte aflåta nådig proposition i ämnet till Riksdagen.

Utskottet.

Mot förevarande framställning i hvad densamma afser upplåtande af de åtta områdena å stamhemmanet samt de med litt. C. och nr I—XV betecknade lotterna af utjorden Sättran har utskottet icke något att erinra. Däremot har utskottet ansett sig böra afstyrka, att de med litt. A¹ A² och B¹ B² betecknade lotterna af samma utjord nu afhändas kronan. Enligt hvad handlingarna i ärendet utvisa, äro nämligen af dessa lotter de med litt. A² och B² betecknade områdena belägna intill de till byggnadstomter afsedda områdena nr I—XV och synas åtminstone delvis hafva i det närmaste samma förmånliga läge för byggnadsändamål som dessa. I betraktande häraf och då nu ifrågavarande två lotter åsatts tämligen låga värden i jämförelse med de tillämnade tomterna, synes det ingalunda uteslutet, att lotterna lätt skulle blifva föremål för spekulation. Det allmännas intresse synes därför i förevarande fall blifva bäst tillgodosedt genom lotternas undantagande vid den föreslagna upplåtelsen af utjorden Sättran.

Utskottet, som ej har något att erinra emot propositionen i nu icke berörda delar, hemställer alltså,

att Riksdagen, i anledning af Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition, må besluta,

att ej mindre åtta i statsrådsprotokollet angifna, till förra hospitalhemmanet $\frac{1}{2}$ mantal Dufvedal nr 1 i Motala socken af Östergötlands län hörande, å kartan öfver ägora till detta hemman med nr I—VIII betecknade områden än äfven af den hemmanet underlydande utjorden Sättran sexton å kartan öfver utjordens ägor med litt. C samt nr I—XV utmärkta lotter må från hemmanet upplåtas;

att försäljningslotterna därvid upptagas med vissa af domänstyrelsen tillstyrkta områden;

att, beträffande sättet för upplåtelse, ägolotten litt. C försäljes å offentlig auktion till den högst-

bjudande på de i kungl. brefvet den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1912, samt de öfriga försäljningslotterna hvar för sig upplåtas enligt kungl. kungörelsen den 31 december 1909 angående förändrade grunder för åtgärder i syfte att åt mindre bemedlade och obemedlade bereda tillfälle att förvärfva egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar och med iakttagande af de i kungl. brefvet till domänstyrelsen samma dag i fråga om tillämpningen af berörda grunder meddelade närmare bestämmelser;

samt att vid upplåtelsema göres förbehåll om rätt till utfartsvägar på sätt domänstyrelsen föreslagit.

Stockholm den 10 mars 1911.

På jordbruksutskottets vägnar:

THEODOR ODELBERG.

Det skulle här antecknas, att herr *E. A. Lindblad* icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.
